

Motion till riksdagen 2007/08:Kr318

av **Bodil Ceballos och Sven Bergström (mp, c)**

Afatikerna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att afatiker ska ges förbättrade möjligheter att studera även på internet.

Motivering

Afasi är en samlingsbeteckning för tal- och språkstörningar som uppstår vid skador på hjärnans språkcentrum, oftast i samband med stroke. Afasi kan drabba människor i alla åldrar. Stroke är dock inte den enda orsaken, och många afatiker hamnar utanför statistiken eftersom de av förklarliga skäl inte alltid kan svara på frågor som ställs.

Varje år drabbas ca 12 000 personer, varav ca 4 000 i yrkesverksam ålder. Gemensamt för dem alla är att de får problem att kommunicera, förstå och/eller att kunna tala, läsa och skriva. Hela livssituationen för den drabbade och anhöriga påverkas i stor utsträckning, men möjligheter till rehabilitering finns och möjlighet att finna en mening i den nya tillvaron likaså genom träning. Det är allas vårt ansvar att se till att även de med dolda funktionshinder garanteras rätten att få vara delaktiga och bidra i samhället utifrån sina egna förmågor.

Vid t.ex. en stroke får patienten i regel en mycket god vård i det akuta skedet. Därefter sker rehabilitering där fokus ofta ligger på de fysiska förmågorna. När patienten väl är medicinskt färdigbehandlad och ”rehabiliterad” inträder nästa fas, dvs. att lära sig att leva med ett handikapp och att i så stor utsträckning som möjligt återfå den förlorade förmågan och att finna en ny mening med livet.

Afatikerna behöver stöd under lång tid. Processen att ställa om sig och klara en ny livssituation tar tid. Dessvärre hamnar afatikerna ofta i gapet mellan sjukvårdens medicinska rehabilitering och Försäkringskassans krav på

Fel! Okänt namn på

yrkesmässig rehabilitering. De särskilda utbildningarna som erbjuds via folkhögskolekurser är varken sjukvård eller yrkesutbildning och avslås därför för det mesta av Försäkringskassan. När Försäkringskassan ändå ibland går in och beviljar rehabiliteringsersättning gäller detta beslut oftast bara ett år, vilket är kort tid i detta sammanhang. Första året handlar oftast om att känslomässigt och praktiskt anpassa sig till en ny livssituation. Andra året är ofta ett "arbetsår" då det händer mycket både språkligt, psykiskt och fysiskt. Ibland påbörjas redan då en kontakt med arbetsgivare, men ofta blir det aktuellt först under ett tredje år.

Det som ställer till det för afatikerna (som oftast redan fått en försämrad ekonomi i och med sänkningen från sjukpenning till sjukersättning) är att de har dubbla boendekostnader och att reskostnaderna fördyras eftersom de ofta inte kan åka med allmänna kommunikationer utan är hänvisade till kommunerna riksferdtjänst där villkoren varierar.

De myndigheter som skulle behöva samordna sig är vanligtvis Försäkringskassan, landstinget, kommunen, arbetsgivaren – för den som har anställningen kvar – samt CSN och ibland arbetsförmedlingen. Tidigare kunde afatiker, om de inte var för gamla, söka bidragsdelen på studiemedlet för att täcka dubbla boendekostnaden, men den möjligheten togs bort den 1 januari 2007 för dem som har sjukersättning.

Många som drabbats av afasi har haft kvalificerade yrken och skulle efter en rejäl rehabiliteringstid fortfarande kunna återvända till arbetslivet – dock förstås i annan omfattning och med andra förutsättningar. Men då måste de få chansen att återerövra sina förmågor.

Det finns i dag fem folkhögskoleutbildningar med särskilda utbildningar för afatiker. De har lite olika inriktningar och utgör därför snarare ett komplement till varandra istället för att vara konkurrenter om samma elever. En utbildning har lagts ned och inriktar sig istället enbart på strokepatienter. En annan tar emot afatiker som också har omvårdnadsbehov.

I Stockholm, och i tätbefolkade områden, kan afasieleverna av naturliga skäl åka hem på kvällar och helger medan de som bor i andra delar av landet, eller vill gå på en skola med en annan inriktning än den i närområdet, studerar i internatform.

De utbildningar som drivs i internatform har nu svårt att rekrytera elever. Orsaken är inte att det inte finns ett intresse utan att det är ekonomiskt svårt för eleverna att välja detta alternativ. Staten prioriterar verksamheten och ger statsbidrag, men när Försäkringskassan ska besluta om särskilda stöd till eleverna (t.ex. traktamente, en hemresa per månad, viss del av dubbelt boende) stöter eleverna på patrull.

Det är naturligtvis inte acceptabelt att afatiker på grund av bristande samordning mellan olika myndigheter och organ inte får den möjlighet till utbildning som andra som i högre utsträckning kan göra sina röster hörda får. Regeringen bör därför snarast göra en översyn av regelverket i syfte att garantera afatikerna en reell möjlighet att studera även på internat.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 oktober 2007

Bodil Ceballos (mp)

Sven Bergström (c)